

Hospice betegellátás 2012 - a Magyar Hospice-Palliatív Egyesület felmérése alapján

Összeállította:
Dr. Hegedűs Katalin és Munk Katalin
Magyar Hospice-Palliatív Egyesület
www.hospice.hu

A Magyar Hospice-Palliatív Egyesület (MHPE) 2012-es felmérése alapján¹ 90 betegellátó intézmény illetve otthoni szolgálat végzett hospice tevékenységet Magyarországon, hattal több, mint az előző évben (*ld. az 1. ábrát*).

1. ábra: A hospice-ok száma (intézményi és otthoni ellátók), 1995-2012

A hospice szervezetek megoszlása 2012-ben a következő volt:

- 11 hospice bentfekvő részleg (172 ágy)
- 72 hospice otthoni ellátást végző csoport
- 4 hospice mobil team (kórházi támogató csoport)
- 3 palliatív járóbeteg ellátás

Emellett a további adatok ismertek még:

1. a területi ellátási kötelezettségből következően további 3 kórház kapott hospice ellátási feladatokat²:
  - o Dr. Kenessey Városi Kórház, Balassagyarmat
  - o Kaposi Mór Oktató Kórház, Marcali
  - o Mezőtúr Városi Kórház és Ri.N. Kft

(E kórházak hospice tevékenysége még nem ismert: általában krónikus osztályok kapták meg adminisztratív úton a hospice betegek ellátását.)

¹ A korábbi felméréseket ld. <http://www.hospice.hu/hospice-jelentesek/>

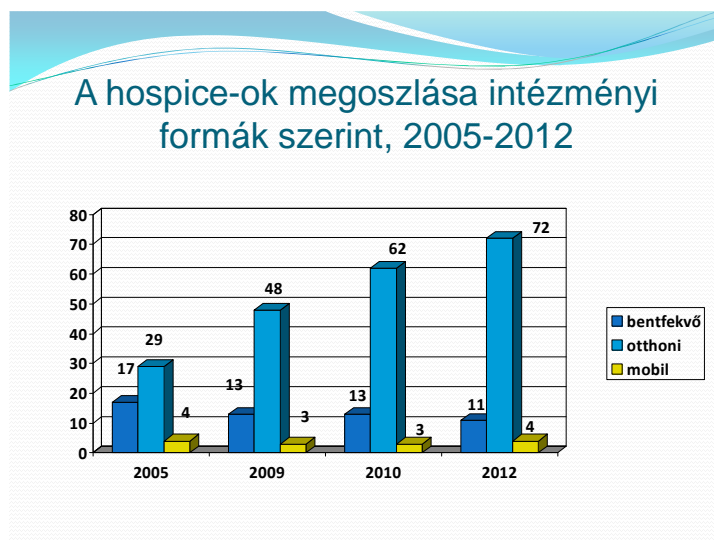
² Forrás: <http://tek2012.gyemszi.hu/tek3/index2.php> - 7306 Felnőtt hospice-palliatív ellátás, közép szint

2. Két gyermek hospice is működik: a Dóri Ház Pécsen 2 ágygal és a Tábitha Ház Törökbálinton 5 ágygal, de az OEP – bár elismeri – nem finanszírozza a tevékenységüket. Mindkét ház engedélye a beteg otthonában illetve ideiglenes lakhelyén történő hospice és mentesítő ellátásra szól. Alapítványi támogatásból tartják fenn magukat.

(a hospice ellátókat ld.: <http://www.hospice.hu/hospice-ok/>)

Az MHPE regisztrációja szerinti hospice intézményi ellátás esetében összesen 172 ágy állt rendelkezésre, ami további csökkenést jelent a 2010-es (186) és a 2011-es (177) adatokhoz viszonyítva. A hospice szolgálatok számának növekedése továbbra is az otthoni szolgáltatók számának növekedéséből adódik (ld. a 2. ábrát). A WHO becslései alapján 1 millió lakosra minimum 50 palliatív ágygal kell számolni, ami 10 millió lakos esetén 500 ágyat jelent³, ezen az alapon Magyarország nagyon lemaradt – akár a környező országoktól is. (Szlovákiában pl. 277 hospice ágy van a kevesebb mint ötmillió lakosra.⁴)

2. ábra: A hospice-ok megoszlása intézményi formák szerint, 2005-2012

Az okok továbbra is az előző jelentésekben már említettek: a kórházak nem igazán érdekeltek a hospice-ok kialakításában, nem látják át a fontosságát, plusz költségnek tekintik és a minimumfeltételekben előírt szakdolgozói képzési feltételeket sem szívesen vállalják fel.

Az OEP finanszírozás a pályázati úton befogadott bentfekvő részlegek esetében a 43/1999-es finanszírozási kormányrendelet 8. melléklete alapján krónikus ellátások címszó alatt, kiemelt rehabilitációs ellátásként történt 1,7-es szorzóval: $5600 \times 1,7 = 9520$ Ft volt. Ez az összeg évek óta nem változott.

Az otthoni hospice ellátás esetében 43/1999.(III.3.) Korm. rendelet 35.§-a alapján az otthoni szakápolás 1,2-es szorzójával történt a finanszírozás, amelynek időtartama maximum 50 nap, az otthoni szakápolás alapdíjának 120%-a és amely meghatározott feltételek esetén két alkalommal – szakorvosi javaslatra – meghosszabbítható. Így összességében 150 finanszírozási nap vehető igénybe egy-egy beteg esetében. (Az otthoni hospice napi díja 2013 januárjától emelkedik majd 3820 Ft-ról 4060 Ft-ra.)

³ Radbruch L, Payne S et al: Fehér Könyv az európai hospice és palliatív ellátás standardjairól és normáiról. Az Európai Palliatív Szövetség ajánlásai. 1. rész. Kharón, 2010. 14 (3): 1-28.

⁴ EAPC Atlas of Palliative Care in Europe, 2013.

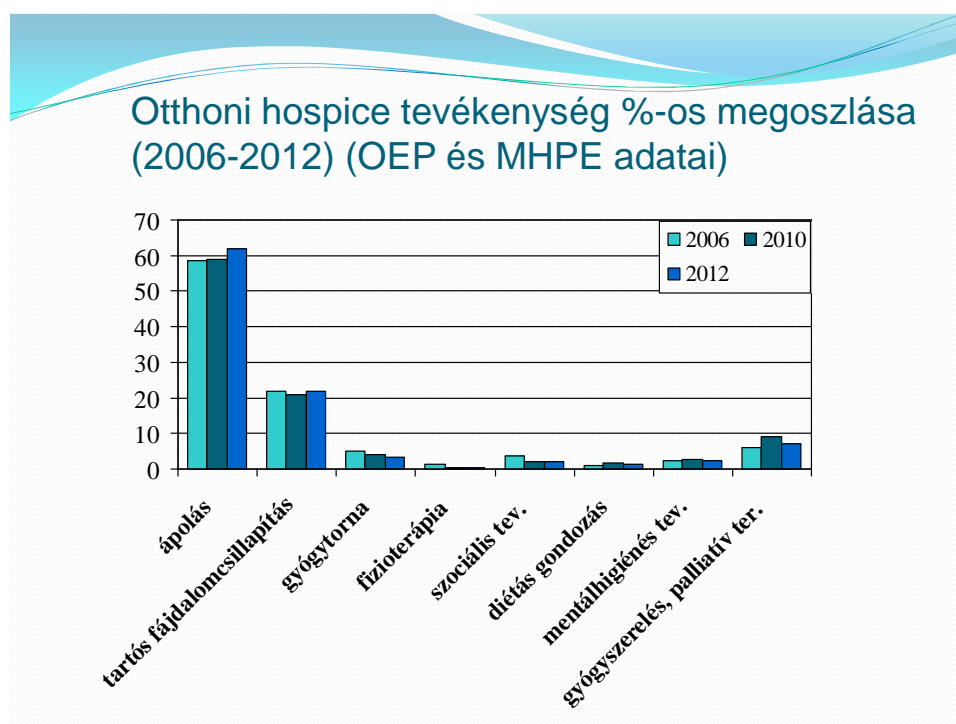
Az OEP 2012-ben 780 millió Ft-ot különített el a hospice ellátásra, és ezt az összeget a megyék között lakosságszám arányában osztotta fel. (Ebből a teljesítés valamivel 600 millió Ft felett volt.)⁵

2012-ben 7340 volt az ellátott hospice betegek száma az adatszolgáltató 70 szervezet szerint. Ez a daganatos betegségben Magyarországon elhunyt 32.670 fő 22,4 %-a. Közülük a bentfekvő részlegek 2214, az otthoni hospice szolgálatok 4634, az ambuláns rendelések és a mobil team-ek 492 hospice beteget láttak el.

A daganatos betegek aránya 94%, az átlagos gondozási idő 43 nap, a bentfekvő részlegekben az ágykihasználtság 80,2 %, a halálozási arány 65 %, az otthon meghalt betegek aránya 39,2% volt. (Az előző évben a daganatos betegek aránya 94%, az átlagos gondozási idő 36 nap, a bentfekvő részlegekben az ágykihasználtság 79,6 %, a halálozási arány 66,5 %, az otthon meghalt betegek aránya 39,1% volt.) A betegek életkori megoszlását tekintve a 71-80 év közöttiek voltak a legtöbben, de minden életkorú beteg került be hospice ellátásba.

Az otthoni hospice tevékenység százalékos megoszlása a következő: ápolás: 61,8%; tartós fájdalomcsillapítás: 21,9%; gyógytorna: 3,5%; fizioterápia: 0,2%; szociális tevékenység: 2,0%; diétás gondozás: 1,4%; mentálhigiénés gondozás, tanácsadás: 2,3%; gyógyszerelés, palliatív terápia: 6,9%.⁶ Az ápolás aránya változatlanul a legjelentősebb és sajnos nem sikerült ebben az évben sem áttörést elérni a többi tevékenység arányának javításában (ld. a 3. ábrát).

3. ábra: Otthoni hospice tevékenység százalékos megoszlása, 2006-2012

A tevékenységi kódok értelmezése, amelyet a honlapunkon is közlünk, segíthet a szolgálatoknak az eligazodásban, ld. www.hospice.hu/jogszabalyok/ajanlasok/195

Komplex tevékenységet Budapesten, Miskolcon és Pécsen találhatunk. A Magyar Hospice Alapítvány által működtetett Budapest Hospice Ház a bentfekvő részlegen és az otthoni

⁵ Forrás: OEP

⁶ Forrás: OEP

ellátás koordinációs központján kívül helyt ad fájdalomambulanciának, pszichoonkológiai rendelésnek, oktatási központnak, telefonos lelkeség- szolgálatnak, gyászcsoporthoz és nappali szanatóriumnak is. A miskolci Semmelweis Kórházban levő Erzsébet Hospice Otthon (Erzsébet Hospice Alapítvány) is hasonló szolgáltatásokat működtet. Pécsen bentfekvő és otthoni ellátás is működik, 2012 októberében pedig – az országban elsőként – létrejött a Hospice-Palliatív Tanszék a pécsi orvoskaron!

Az országos szintű személyi ellátottság alakulását az 1. táblázat szemlélteti:

1. táblázat: Hospice személyzet, 2010 - 2012

Hospice személyzet, 2010 ⁷	Hospice személyzet, 2011 ⁸	Hospice személyzet, 2012 ⁹
153 orvos	148 orvos	145 orvos
805 ápoló	728 ápoló	700 ápoló
169 gyógytornász	152 gyógytornász	151 gyógytornász
87 pszichológus/ mentálhigiénikus	82 pszichológus/ mentálhigiénikus	83 pszichológus/ mentálhigiénikus
206 önkéntes	183 önkéntes	222 önkéntes
37 lelkész	34 lelkész	28 lelkész
67 szociális munkás	55 szociális munkás	59 szociális munkás
70 dietetikus	64 dietetikus	62 dietetikus
69 adminisztrátor/ koordinátor	61 adminisztrátor/ koordinátor	72 adminisztrátor/ koordinátor
6 foglalkozásterapeuta	6 foglalkozásterapeuta	6 foglalkozásterapeuta
10 gyászolókat segítő	9 gyászolókat segítő	13 gyászolókat segítő
Összesen: 1679 fő	Összesen: 1522 fő	Összesen: 1541 fő

Az adatokból kitűnik, hogy – bár a hospice szolgálatok száma növekszik –, az orvosok, ápolók és a többi szakember száma fokozatosan csökken. Ez azt jelenti, hogy sajnos fokozódik a dolgozók megterhelése, amely esetleg hamarabb vezethet kiégettséghez körükben. Egyedül az önkéntesek számában figyelhető meg örömdetes emelkedés az európai trendeknek megfelelően –, de még mindig igen kevés, ha 90 szolgálattal számolunk.

A hospice minimumfeltételekről szóló rendelet (60/2003 ESzCsM rendelet módosítása: 1/2012 V.31. EMMI rendelet) előírja a multidiszciplináris team meglétét, valamint a tanfolyami végzettséget minden hospice munkatárs számára. Az adatszolgáltatás szerint a hospice-okban dolgozó szakemberek túlnyomó többsége (átlagosan 70-80%-a) végzett hospice tanfolyamot vagy palliatív továbbképzést. Az ÁNTSZ ellenőrzi a tanfolyami végzettséget, illetve az OEP szerződések mellékletét is képezi a dolgozók képzési igazolása. Az önkénteseknek ugyanakkor alig több, mint a fele, a lelkészeknek kb. egyharmada végzett ilyen jellegű továbbképzést.

A működés forrásait tekintve – a kiemelt szorzóval is – az OEP támogatás csak mintegy 70-80%-át tette ki a valódi, minőségi hospice ellátásnak: 75%-os a bentfekvő és 80%-os az otthoni hospice finanszírozása. Ezért is szükséges a kiegészítő források keresése. Az adatközlők közül 26 hospice betegellátó szolgálat jelezte, hogy az OEP vagy a szociális bevételeken túl egyéb forrást is felhasznált – a legtöbbször többfélet is (*ld. az 1.sz. mellékletet*). Közülük 20 jelezte, hogy adományokat kap cégektől vagy magánszemélyektől, 14 szervezet kap különböző alapítványi támogatást, 13 szervezet rendelkezik az SZJA 1 %-ának bevételeivel, és 8 ellátó nyert el TÁMOP vagy egyéb pályázati támogatást. Ez utóbbi jóval kevesebb, mint 2011-ben, amikor 14 szervezet nyert el pályázatot. Sajnos ez a pályázati lehetőségek szűkülését is jelzi.

⁷ 62 adatszolgáltató

⁸ 68 adatszolgáltató

⁹ 70 adatszolgáltató

A hospice szolgálatok túlnyomó többsége működtet valamilyen minőségirányítási rendszert.

A szervezetek által kiemelt legfőbb nehézségek az alábbi problémák köré csoportosulnak (ld. a 2. táblázatot):

2. táblázat: A hospice szervezetek legfőbb nehézségei, 2011 és 2012 (zárójelben az említések száma)

A hospice szervezetek legfőbb nehézségei 2011-ben	A hospice szervezetek legfőbb nehézségei 2012-ben
anyagi nehézségek, alulfinanszírozottság (23)	anyagi nehézségek, alulfinanszírozottság (25)
későn kerülnek a betegek a hospice-ba (16)	későn kerülnek a betegek a hospice-ba (19)
tájékozatlanság és együttműködés hiánya (főleg a házi orvosok részéről) (16)	tájékozatlanság és együttműködés hiánya (főleg a házi orvosok részéről) (17)
egyéb források megtalálása (7)	szemléleti problémák (9)
szemléleti problémák (7)	orvoshiány, szakember hiány (6)
orvoshiány, szakember hiány (gyógytornász, pszichológus) (6)	egyéb források megtalálása (5)
problémák OEP-pel, MEP-pel (dokumentáció, elvonások) (4)	bizonytalanság az elrendelésről (pl. terminális állapot) (4)
bizonytalanság az elrendelésről (pl. terminális állapot) (2)	szociálisan hátrányos helyzetű családok (3)
infrastrukturális problémák (2)	problémák OEP-pel, MEP-pel (dokumentáció, elvonások) (2)

Az első három problémakör változatlan 2010 óta: az anyagi nehézségek; az, hogy későn kerülnek a betegek a hospice-ba és hogy nagy a tájékozatlanság a hospice-ról (főleg a házi orvosok részéről). 2012-ben a szemléleti problémák, a szakemberhiány és az egyéb problémák megtalálása jelentett még nagyobb nehézséget. Kevesebben említették az OEP-pel, MEP-pel kapcsolatos problémákat az előző évekhez viszonyítva.

A hospice ellátókról és ellátásról részletes információ található a www.hospice.hu honlapon.

Az előző jelentéseket ld. www.hospice.hu/egyesulet/hospice-jelentesek

1. melléklet: Egyéb forrást is felhasználó hospice ellátók 2012-ben (a hospice tevékenység kezdetének sorrendjében)

Hospice szolgálat neve (hospice tevékenység kezdete)	Egyéb források
Magyar Hospice Alapítvány (1991)	alapítványi támogatás, SZJA 1%-a, adományok, önkormányzati pályázat
Szombathelyi Hospice Alapítvány (1992)	alapítványi támogatás, SZJA 1%-a, adományok
Miskolc, Erzsébet Hospice Alapítvány (1994)	SZJA 1%-a
Tatabánya, Hospice Szeretetszolgálat Alapítvány (1994)	SZJA 1 %-a, adományok
Miskolc, Erzsébet Hospice Otthon (1995)	alapítványi támogatás
Kecskemét, Ölelő Kéz Alapítvány (1995)	alapítványi támogatás, SZJA 1 %-a, adományok
Pécs, Szociális Háló Egyesület (1996)	SZJA 1%-a, pályázat (TÁMOP), adományok
Kaposvár, Nevitt Cindy Szolgálat (1996)	alapítványi támogatás, SZJA 1%-a, adományok
Dombóvár, Életet az Éveknek Alapítvány (2003)	adományok
Budapest, Gondoskodás 2000 (2004)	adományok
Pécs, Betegápoló Irgalmas Rend, Hospice (2004)	alapítványi támogatás, SZJA 1%-a, adományok
Eger, Markhot Ferenc Kórház, Hospice (2004)	alapítványi támogatás
Zalaegerszeg, Mónika M. Kft (2004)	alapítványi támogatás SZJA 1%-a, pályázat (TÁMOP), adományok
Pécs-Baranyai Hospice Alapítvány (2004)	alapítványi támogatás SZJA 1%-a, adományok
Budapest, Szent Rita Szolgálat (2004)	adományok
Békéscsaba, Czachó Bt (2004)	adományok
Eger, Agria 2000 Kft (2004)	alapítványi támogatás, SZJA 1%-a, adományok
Budapest Hospice Ház (2005)	SZJA 1 %-a, adományok
Szeged, Gondoskodás 2003 (2005)	alapítványi támogatás
Majosháza, Református Egyházközség Szolgálata (2005)	SZJA 1%-a, adományok
Cegléd, Homecare 2002 Bt (2005)	alapítványi támogatás
Budapest, Korányi Hospice (2007)	alapítvány, SZJA 1%-a, intézményi támogatás, adományok
Pilisborosjenő, LSM Empátia (2009)	adományok
Mezőtúr, Dr. Matuskáné Hadobás Julianna Otthonápolási Szolgálat (2009)	saját forrás
Zala, MED KA-POCS (2010)	adományok
Pécs, Szemem Fénye Alapítvány (2011)	alapítvány, SZJA 1%-a, önkormányzati pályázat